



VĚTRNÍK

Vydává MěstNV ve Vysokém n. Jiz. s aktivem kulturních pracovníků

KVĚTEN č.5 1985

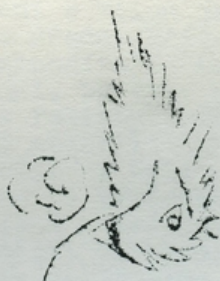
Jaroslav Seifert

Ranní zpěv Rudé armády
/ úryvek/

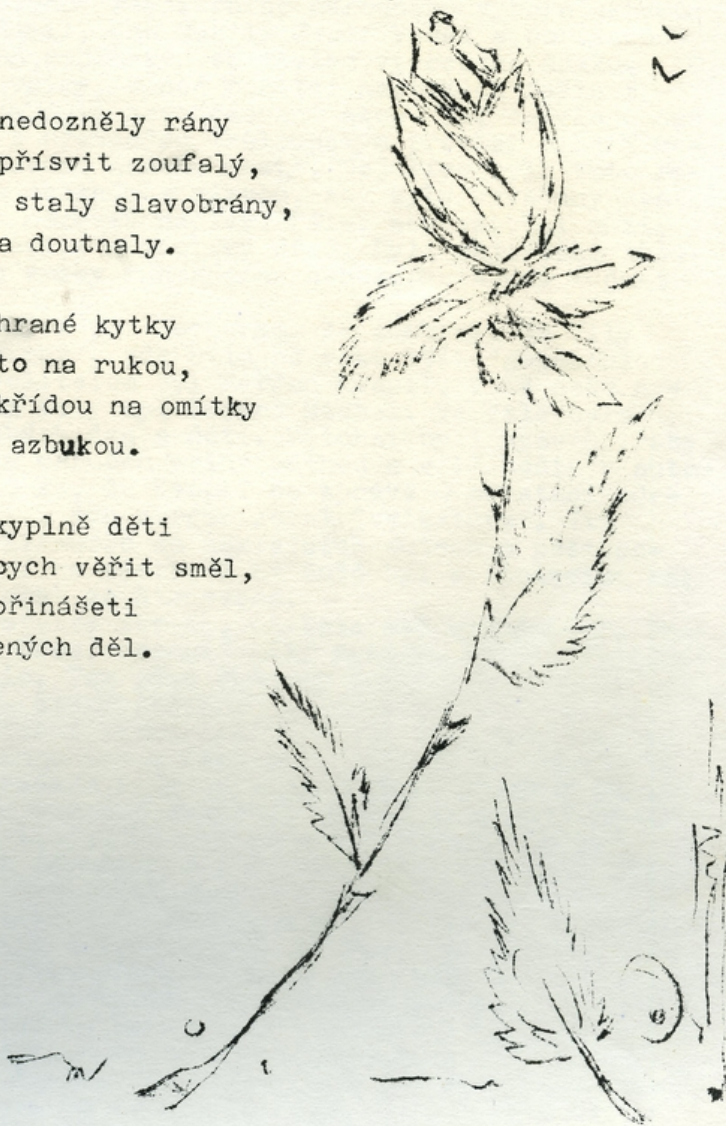
Ještě v ulicích nedozněly rány
noční střelby v přísvit zoufalý,
když se z trosek staly slavobrány,
které ještě zrána doutnaly.

Oblaka jak načechrané kytky
neslo si již město na rukou,
když jste psali křídou na omítky
znaky písma vaší azbukou.

Zvedali jste láskyplně děti
ve svou náruč, abych věřit směl,
že i něhu možno přinášeti
na lafetách unavených děl.



č.bl. 133/85



K v ě t n o v é d n y v e V y s o k é m

Koncem roku 1944 byla situace na frontách pro fašistické armády naprosto beznadějná. Na výzvu československého rozhlasu ze zahraničí byl také u nás ustaven revoluční národní výbor/ dále RNV/, aby se ve dnech převratu ujal vedení. V RNV byli tito občané: předsedou Fr.Chaloupský, JUDr.Václav Nečásek, Rudolf Horák, Bohumil Žanta, Bohumil Nesvadba, Vladimír Václavík, Alois Lihmann, Jiří Neřuka, Josef Vašák. Veliteli čet byli určeni Boh. Žanta, R.Horák, J.Novotný a J.Vašák. Fašistické armády ustupovaly na všech frontách, bojovalo se již na našem území a dokonce i u nás bylo slyšet hřmění děl.

Dne 3.května 1945 ve 13,30 hod. přijelo k nám do Vysokého před městský úřad osobní auto ozdobené československou vlajkou, z něhož vystoupili vyslanci revolučního národního výboru okresu: Miroslav Havlíček ze Semil, Jan Musil, Josef Vašák a por.Kocourek, který byl jmenován vojenským velitelem vysokého úseku. Oznámili, že je konec války, konec panství německých fašistických tyranů, aby RNV zahájil osvobozovací akce. Tak začalo u nás povstání a RNV v čele s předsedou Chaloupským převzal řízení veřejných věcí a osvobozování našeho města. Nejdříve byla tato radostná zpráva oznámena občanům s výzvou, aby byly vyvěšeny státní vlajky a odstraněny německé nápisy. Dále, aby všichni muži, bývalí vojáci, se dostavili na městský úřad. Byli zajištěni zrádce a udavači a dáni do vazby tehdejšího okresního soudu / dnes muzeum/.

Předseda Chaloupský s por.Kocourkem se odebrali do Vily /nyní zotavovna ROH Větrov/, kde byla od roku 1941 "gauschule" /župní škola NSDAP/, velitelem byl Herman Kvapil. V té době nebyl přítomen a správcem Vily byl Eduard Michel. Ve Vile bylo v té době asi 50 německých žen a dětí. Všichni byli vyzváni, aby opustili město. Byl jim zaručen volný odchod a v 17 hodin v autobusech odjeli. Zjistilo se, že Kvapil po zprávě o povstání odešel do Jablonce nad Jiz., kde zorganizoval "volksturm". Již v 18 hod. přijeli od Šklenařic na nákladních autech a postupovali za stálého střelení na město. V té době byl u stanovské silnice zastřelen Josef Kopal ze Stanového.

Protože nebylo dostatek zbraní, nezbylo než vyjednávat. Chaloupský, por.Kocourek, Haas, nesoucí bílý prapor, byli u Štekrů zajati a odvedeni k Vile. Tam před budovou u zdi stáli Karel Mařatka a Emil Hořavka, který nařikal, že je vážně postřelen. S fašisty vyjednával štábní strážmistr Svoboda, aby mohl Mařatka odvést Hořavku do nemocnice k ošetření. Zjistil, že telefonní spojení s Vilou je přerušeno a že se musí hlášení podat z městského úřadu. Přítomnému Haasovi řekl: "Ty půjdeš se mnou!" Němci nic nenamítali, ale Chaloupského a por.Kocourka zadrželi jako rukojmí. Do Vily se pak odebrali Horák a Pohanka, starosta města, aby s fašisty jednali. Byli však zadrženi také jako rukojmí. Němci naložili na nákladní auta zásoby potravin, peřiny a kufry. Při odjezdu byli na konci kolony vedeni rukojmí, propuštění teprve na křižovatce Stanového. Na naléhavou žádost u ONV v Semilech o pomoc přijeli partyzáni se dvěma kulomety. Z Jilemnice přijel nadporučík Vojtěch Lavický. Asi ve 22,30 hod. přijeli ze hlučné střelby fašisté znova na třech nákladních autech až k zábranám u Metelků a Šimků. Vyzbrojeni byli samopaly a pancéřovými pěstmi. Dožadovali se vstupu do Vily. Vedl je Richter, předseda NSDAP z Liberce, doprovázen třemi SSmany.

Partyzáni sice byli s kulomety připraveni, ale dostali rozkaz s palbou nezačínat. Po dvouhodinové prohlídce Vily všichni fašisté odjeli. Bylo zřejmé, že Němci prováděli průzkum. Předpokládalo se, že chystají odvetu, proto žádalo velení města u okresního úřadu o posilu a zbraně. Žádost byla zamítnuta a doporučeno znova vyjednávat.

Dne 4. května ráno ve 4,30 hod. hlásili strážníci, že na město postupují fašisté v rojnicích od Tříče, Sklenařic a Hradska. Největším problémem pro tuto chvíli se jevílo odstranění a ukrytí kulometu. Podařilo se to dvěma partyzánům za pomoci Haa-se a Lukáška.

Proti fašistům směrem ke Tříči šli Chaloupský, por. Kocourek a Kašťák Jos. s bílým praporem vyjednávat, bylo na ně stříleno a Kašťák dostal zásah, neštěstí jen do boty. Velitel hitlerjugendu pak nařídil vyjednávačům, že do 30 minut musí být odevzdány všechny zbraně a muži od 15 do 65 let musí nastoupit na náměstí. Po 24 minutách Němci odpálili pancéřovou pěst do dolního rohu domu na náměstí / dnes hostinec u Josífka/. Při tom střepina smrtelně zranila manželku učitele Nesvadby, po několika dnech utrpení zranění podlehl. Celkem se odpálilo 6 pancéřových pěstí, jedna z nich poškodila budovu Krakonoš. Mezitím němečtí vojáci a HJ rabovali a kradli, z domů vyváděli muže a stále stříleli. Útok na Vysoké provedlo asi 200 vojáků - volkstorm, HJ, vojáci, důstojníci a četníci z Vrchlabí a Špindlerova Mlýna. Velitel fašistů vyhrožoval, že dá všech 90 mužů, stojících na náměstí před kulomety, postřílet. Stane-li se někomu něco z řad fašistů, nechá město vypálit. Po delším jednání prohlásil, že od toho vyjíměčně upouští. Muži se směli rozejít do svých domovů. Bylo však vyhlášeno stanné právo, zákaz vycházení po 20 hod. a obnoveny německé nápisy.

Fašisté opět obsadili Vilu. Městem neustále procházely jejich hlídky. Při této akci byli u továrny cestou do práce zastřeleni Ducháček Josef, Řehák František, Votoček Štěpán, Pekař Josef. Pod parkem byl vážně postřelen a fašisty pak k smrti ukončil MUDr. Usik Chačaturian, sovětský zajatec podílející se na povstání. Jeho příteli, profesor matematiky, Grantu Gaspariano-vi se podařilo utéci. V síni svého domu byl zastřelen Josef Hásek; poblíž domova zastřeleni byli Josef Knížek a Josef Patočka. Dne 5. května zastřelila hlídka HJ u Koziny dvanáctiletého chlapce Jiřího Nesvadbu, který jel na kole zopravčtic do školy.

7. května Němci náhle naše město opustili ze strachu před sovětskou armádou. V 17 hodin zasedal národní výbor. Posádkové velitelství bylo zřízeno v občanské záložně. Velitelem se stal por. Kocourek, později por. Dr. Běha. Ve Zlaté Olešnici 8. května při přestřelce s německou autokolonou byli zastřeleni Dolenský Josef a Běhounek Karel.

Ve čtvrtek 10. května je teplý, slunečný den. Posádkové velitelství oznamuje v 6 hodin ráno, že se před městem směrem na Sklenařice utábory Sovětské armády. Všem občanům, kteří je spěchali navštívit, se naskytl nádherný pohled. Za volnou po obou stranách silnice až k rozcestí ne Stanové viděli jako celistvý tábor sovětské vojáky, naše osvoboditele. Přinesli nám mír, konec utrpení a záruku, že fašisté již neprijdou. Pod Petruškovými vrchy se nacházelo stanoviště velitelů. Zpráva, že Sovětská armáda je ve Vysokém, se roznesla do celého okolí. Odevšad spěchali lidé, někteří i v krojích, a vítali sovětské vojáky s opravdovou radostí. Na domech veselé vlály československé a někde i rudé prapory. Na náměstí byla vybudována tribuna. V 9 hod. dopoledne přišli sovětské důstojníci s četou cyklistů. Za Vysocko je pozdravil starosta města Pohanka, za pracující lid našeho kraje jim poděkoval Nesvadba Bohumil.

K našim občanům pak promluvil major sovětských vojáků o válečném utrpení a obrovských obětech všeho lidstva a konečné porážce fašistických armád. Jeho proslov překládal por. Dr. Piža. Slavnost zakončila státní hymna, kterou zahrál hudební sbor pod vedením kapelníka Miloslava Vodseďálka. Hudba pak vyhrávala do pochodu útvarů Sovětské armády, pochodujícím v nepřetržitém sledu naším městem směrem na Semily až do večerních hodin, stále ještě nadšeně zdraveny našimi občany. Celé tři dny procházely sovětské útvary naším městem. Opačným směrem k Tanvaldu odcházely velké kolony zajatých fašistů pod dohledem partyzánů.

Skončila druhá světová válka, která si vyžádala nezměrné oběti na lidských životech. Také občané našeho kraje přinesli velké oběti v boji proti fašismu. Jejich oběti nás varují a zavazují, abychom vždy po boku socialistických států v čele se Sovětským svazem se účastnili celosvětového hnutí za udržení míru, za šťastný život našich dětí a příštích generací.



V e s t o p á c h o d b o j e :

/ závěr/

Rok 1945:

Dne 4.května při útoku na Vysoké byli zastřeleni:

K n í ž e k Josef, narozen 17.10.1871, zastřelen poblíž svého domu.

P a t o č k a Antonín, narozen 17.10.1879, trafikant z Vysokého, zastřelen poblíž svého domu.

H á s e k Josef, narozen 13.3.1881, truhlář z Vysokého 109, zastřelen na chodbě svého domu.

V o t o č e k Štěpán, narozen 23.12.1907, tovární mistr z Vysokého, zastřelen před továrnou.

D u c h á č e k Josef, narozen 26.2.1895, tovární mistr ze Staré Vsi, zastřelen před továrnou.

Ř e h á k Josef, narozen 16.8.1900, tovární mistr z Vysokého, zastřelen před továrnou.

P e k a ř Josef, narozen 19.2. 1908, tovární mistr z "Oztek u Semil, zastřelen před továrnou.

K o p a l Josef, narozen 9.4.1906 ze Stanova, zastřelen poblíž křižovatky na Stanové. dne 3.5.

MUDr C h a č a t u r i a n Usik, narozen 1908, Armén, sovětský zajatec, zastřelen pod vysokým parkem.

N e s v a d b o v á Zdenka / rozená Soukupová/, narozená 4.5.1906 z Vysokého, smrtelně zraněna střepinou z pancéřové pěsti 4.5., dne 10.5. zranění podlehl.

N e s v a d b a Jiří, narozen 13.4.1932, školák z "oprachtic, zastřelen při cestě do Vysokého u Koziny dne 5.5.

B ě h o u n e k Karel, narozen 17.6.1910 ze Zlaté Olešnice,
zastřelen při hlídkové službě ve Zlaté
Olešnici dne 8.5.
D o l e n s k ý Josef, narozen 30.8.1910, ze Zlaté Olešnice,
zastřelen při hlídkové službě ve Zlaté
Olešnici dne 8.5.

Dodatečně zjištěno:

H a j s k ý Josef z "oprachtic, zatčen 7.8.1941 za poslech roz-
hlasu, vězněn v Rakousku do 6.3.1943.
W ů s t o v á Božena z Vysokého, bratr Frolík s manželkou pro
odbojovou činnost popraveni. Vychovala je-
jich dvě dcery, sama vězněna od 15.9.1942
do 8.10.1942 v Praze.

Tímto končí naše pokračování Ve stopách odboje, kde jsme se
mohli přesvědčit, že Vysoké a okolní obce se zapojili již od
prvních dnů fašistické okupace do odbojového hnutí a nikdy se
nesmířili s porobou. V době druhé světové války bylo vězněno
v koncentračních táborech a káznicích 130 našich občanů, 19 z
nich zemřelo podvýživou a vysílením, 29 občanů bylo popraveno.
Největší tragickou událostí pro náš kraj byl takzvaný německý
zvláštní soud, který v červnu roku 1944 odsoudil 10 našich
občanů k trestu smrti a jednu ženu na 6 let káznice.

Jména všech těch, kteří v době druhé světové války dali
své životy za naši svobodu, nebudou nikdy zapomenuta!

K V Ě T E N

/ úryvek z básně J.Seiferta/

Budem se vracet k růži šípkové,
k té nejprostší a chudé ze všech růží,
jak vracíme se k tobě, domove,
s otázkou plachou, co ti z nás kdo dluží.

Vždy na jaře, až budou rozkvétat
tvé pruty růžové, tu v mysli vytane mi
podoba toho, který šel a pad,
opásán jenom svými nadějemi.

Podoby těch, kdož mrtví na dlezbách
rozpráhli náruč, jak by sevřít chtěli
tu krásnou zemi, o níž jsme měli strach,
tu zem, které jsme tolik rozuměli.

Vážení čtenáři,

dnešní číslo Větrníku je mimořádné svým obsahem a je věnováno 40 letům, která uplynula od našeho osvobození Sovětskou armádou.

Chceme alespoň stručně ukázat vše, co se v mírových letech v našem městě postavilo, a k jakému rozvoji dospěly jednotlivé podniky ve Vysokém. "ozhlédneme-li se dobře kolem sebe, zjistíme, že toho nebylo a není málo. Vždyť za posledních 40 let došlo k modernizaci zhruba stovky domů, 76 jich se nově postavilo / z toho 7 činžovních/, 98 garáží u rodinných domků, dalších 68 mimo. Své úpravy se dočkalo náměstí, některé ulice a chodníky, kanalizace města, došlo k rozšíření vodovodu, veřejného osvětlení, postupně se rekonstruuje městský park. Své místo získalo Vlastivědné muzeum, středisková knihovna, pošta s automatickou telefonní ústřednou, lékárna, středisko Údržby a služeb města, klub důchodců, meteorologická stanice, místní rozhlas, obřadní síň MěstNV.

Generální oprava se provedla v budově základní školy, kde se zrušilo jedno schodiště, vybudovala kotelna s ústředním topením, sociální zařízení, nová okna, sál na shromáždění žáků, nová střecha, omítka a rozšířily se šatny. Nezapomnělo se ani na budovu divadla / od r. 1963 i kina/, kde v současné době končí rekonstrukce elektroinstalace, v předchozích letech se oplechovala střecha, vybudovalo ústřední topení s kotelnou.

Pěkným úspěchem se může pochlubit lesní školka, je zaměřena především na pěstování sazenic kleče a občané si sami zřídili 32 zahrádek.

V akci "Z" se vystavěly tyto větší objekty: sokolovna s ubytovnou, šatny u fotbalového hřiště, trafostanice; hala v SOUz, ubytovna v ÚPCHR, středisko okresní správy silnic, lyžařský vleč, a přilehlé parkoviště, mateřská škola, dílny základní školy, požární zbrojnice. Ke zlepšení služeb obyvatelstvu přispělo nové nákupní středisko, zdravotní středisko, tenisové a volejbalové hřiště a další.

Zachytit beze zbytku vše se nám nepodaří, ale dle dostupných dokladů lehce zjistíme, že jenom městský národní výbor za uvedenou dobu investoval zhruba 26 milionů Kčs. K tomu ještě se musí připočítat investice závodů a organizací.

40 let života v míru nám dalo nesmírné možnosti k budování naší společnosti, musíme se tedy i nyní nadále snažit o uchování míru ve světě pro šťastný život našich dětí.

40 let v n. p. SEBA 13

Po skončení války zůstal závod v soukromých rukách Oto Baumgärtnera ml. z Červeného Kostelce, který ho zakoupil od bývalých majitelů firmy Kramář a spol. v roce 1940. Závod zatím nepodléhal znárodnění, protože měl pouze 100 zaměstnanců. Znárodněn byl až v roce 1948, kdy byla nejprve zavedena národní správa, potom byl přičleněn k n.p. Pojizerské bavlnářské závody Semily a od října 1949 byl jako závod 14 nového národního podniku Kapnar Vichová nad Jiz. V této době bylo v závodě zaměstnáno asi 105 zaměstnanců, pracovalo se na jednu směnu a v provozu bylo 240 obyčejných stavů z roku 1919, dále přípravná se šlichtovnou, kde se nacházely dva staré soukací stroje, snovací a šlichtovací stroj. Tkalcí obsluhovali 2-4 stavy. Roční výroba činila cca 1 milion metrů, což bylo 2.200.000 prohozů. Vyráběly se většinou technické tkaniny, molina, prostěradla apod. V roce 1952 se začaly na stavy montovat lamely a tkalcí proto přešli na 6 stavů. Část jich potom byla převedena na druhou směnu, trvající až do roku 1954, kdy pro úbytek pracovníků byla druhá směna zrušena. Na strojovém parku se nic nezměnilo.

Velká změna nastala v květnu 1958, kdy byl závod převeden do n.p. Seba Tanvald. Ihned se započalo s rekonstrukcí. V přístavbě nového sálu se umístilo 140 stavů / automat. stavy ES II 115 cm paprskové šíře/. Celkem jich je v provozu do dneška 242. Byly vystavěny i nové kanceláře. V roce 1960 po vyhoření závodu Seba v Jeblonci nad Jiz. byli do našeho závodu převedeni všichni zaměstnanci, kteří mohli dojíždět. Závod začal znovu pracovat na dvě směny. K dispozici měl n.p. Seba v té době internát v bývalé SKI chatě.

V roce 1960 namísto starého parního kotle, který zastoupil nový, byly vybudovány sklady. Započala stavba šestibytového domu pro zaměstnance. Do r. 1970 po výměně snovedla, šlichtovacího stroje a soukacích strojů byl prakticky celý strojový park vyměněn. Výrazně se zlepšily podmínky pro stravování / díky nové kuchyni, jídelně a kantýně/. Pracující se dočkali nové klimatizace, šaten, sociálního zařízení a společenské místnosti.

Ustálil se i výrobní program, dnes se v závodě vyrábějí polyesterové pláštoviny a oblekové látky i sypkoviny. Výroba se zvýšila na ročních 9 milionů prohozů, což představuje na 4.200.000 m bavlněných a polyesterových tkanin režných.

Mimo hlavní výrobní plán bylo provedeno ještě množství dalších prací, které se týkaly ulehčení pracovních a životních podmínek pro zaměstnance; postupně se modernizují byty, započalo se s modernizací a přístavbou závodu. Jeho plocha se tím zvětší zhruba o 1/3 a dojde také k výměně základního strojového parku. Při snížení počtu zaměstnanců na 140 bude zachována výroba v současném rozsahu, to je 54.000 prohozů na pracovníka a rok, což je asi o 171% více než v roce 1949.

Střední odborné učiliště

Po osvobození naší vlasti Sovětskou armádou bylo v roce 1945 obnovena výuka na zemědělské odborné škole ve Vysokém nad Jiz. Navštěvovalo ji 40 žáků. V letech 1948-52 sloužila jako okresní politická škola. Při reorganizaci zemědělského školství v roce 1952 došlo k přejmenování na zemědělskou účetnickou školu pro 90 žáků. Hospodářství při škole bylo zlikvidováno, movité předměty předány zemědělské škole v České Lípě a pozemky JZD ve Vysokém.

1. září 1958 byla dvouletá účetnická škola přeměna na čtyřletou s maturitou. Pro ubytování se získal samostatný internát v budově spořitelny, jejíž stav si vyžádal určité úpravy. V roce 1960 po provedené územní reformaci připadla škola do Východočeského kraje pod odbor školství a kultury ONV v Semilech. Později se střední zemědělsko technická škola přestěhovala z Vysokého do Turnova. Ve Vysokém vznikla škola nového typu - zemědělské odborné učiliště / dále ZOU/

Od 1. září 1962 se vyučovalo na ZOU v oboru zemědělec- mechanizátor. Odborný výcvik žáci vykonávali u JZD Horal ve Vysokém s celkovou výměrou 665 ha zemědělské půdy. Dílenské vyučování probíhalo v dílnách školy, jejichž adaptace skončila v r. 1964.

V letech 1964-70 přešel odborný výcvik na státní statek. V této době se pozornost věnovala zajištění potřebných vyučovacích materiálů, pomůcek, nástrojů a strojů, např. traktorů, svářečky, soustruhů, automobilů ROBUR, pluhů, dojícího automatu, traktorových vleků, secího stroje a dalších, přibýlo k tomu vybavení učebny na vaření a šití, promítací místnost, magnetofon, gramofon, televizory a jiné.

Ve školním roce dochází k rozdělení na dva typy: zemědělec- mechanizátor a dívčí odborná se zemědělským zeměměřením, což si vyžádalo zřízení a vybavení učebny odívání, vedení domácnosti, psaní strojem a chemie. Vybavila se i klubovna a jídelna. Došlo na úpravy v žákovském domově. I v příštím roce škola se rozšiřovala, tentokrát o 6 nových garáží a mycí plochu pro strojový park, zlepšily se terénní podmínky dvora.

Výrazné změny v učební osnově připadly na školní rok 1972/73. Tehdy se přešlo na tříletý učební obor traktorista- mechanizátor a tříletý učební obor chovatelka hospodářských zvířat. Tak jako v předchozích letech i v novém období deseti let se obnovuje strojový park o samochodnou sklizeň řezačku, sazeč brembor, autobus, sklápěcí závěs, traktory a další. K vyšší úrovni odborného výcviku přispěly nové dílny s moderním vybavením, za zmínku stojí učebna praktického výcviku řízení motorových vozidel- trenážer a autocvičiště. Nezapomíná se ani na domovy mládeže s patřičným sociálním zázemím, které se neustále rozšiřují o nové pokoje s pohodlným vybavením. Pokoje v domovech mládeže doplňují klubovny, dílny a ostatní místnosti pro bohatou zájmovou činnost učňů, včetně hřiště s břečskou dránou na tělesnou výchovu a síň tradic.

Od roku 1972-83 se na 13 větších stavebních akcích "prostavělo" zhruba 10 milionů Kčs, ale nazehálí se ani dnes. V roce 1984 se započalo s výstavbou stravovacího zařízení a školního střediska v JZD Jizeran v Semilech. Za vším se skrývá práce a té na budování středního odborného učiliště zemědělského ve Vysokém nad Jizerou nebylo a není málo. Právem patří mezi nejlepší učiliště u nás.

3 5 L E T socializace zemědělství

2 0 L E T státního statku

V roce 1945 zůstalo po odsunu Němců mnoho půdy ležet ladem. Nízkou úroveň hospodaření a opuštěnost půdy se pokusilo vyřešit v roce 1949 JZD Rokytnice nad Jiz., k němuž se později připojily další JZD ve Sklenařicích, Staré Vsi, Třiči a Vysokém. Tři posledně jmenovaná JZD dala základ JZD Horal se sídlem ve Vysokém nad Jizerou. K 1.1.1964 pak byl ustanoven státní statek sloučením JZD Horal, Sklenařice, Rokytnice, farmy Javorek. Konečnou podobu dostal podnik až v roce 1977, kdy ke stávající cím po Bratrouchovu, Jestřebí, Křižlicích, Pasekách, Roudnici, Vojtěšicích a Vítkovicích přibýly ještě Benecko, Mrklov a Štěpanice. Rozloha statku činí dnes 3.500 ha. Ředitelství řídí pět hospodářských středisek: Vysoké, Rokytnici, Vítkovice, Benecko a stavební středisko v Sytové.

Hospodaření není lehké, neboť většina půdy má vysokou svažitosť, počasí je tady chladné, vlhké a větrné. A nesmíme zapomenout, že převážná část pozemků leží v ochranném pásmu / přes 2.300 ha / a dokonce 18 ha přímo na půdě Krkonošského národního parku. Proto je podnik jednoznačně zaměřen na chov skotu s hlavním produktem mléka; těžko přístupné, svažité plochy jsou využívány i pro pastvu a odchov jalovic. Unikátem se stal chov huculských koní na Janově hoře, který jistě najde bohaté a vhodné uplatnění v horách. Samozřejmě, že se nezapomíná na dodávky obilí, píce a brambor.

Za dobu své existence vybudoval podnik 9 kravínů, 3 odchovny jalovic, 3 teletníky, 2 posklizňové úpravny zrna, granulární linku, postavil nová hospodářská střediska, nové dílny pro opravu strojů, další adaptoval, nové ocelokolny, seníky, sýpky, dosoušecí zařízení. Vybavení strojového parku nazůstává pozadu a dnes čítá 70 nákladních aut, 90 traktorů a specializované stroje.

Statek dosáhl za své dvacetileté existence téměř dvojnásobných výnosů v rostlinné výrobě a dvojnásobné užítkovosti v živočišné výrobě / jako příklad můžeme uvést vysokou dojivost, za rok 1984 činila 4.352 l mléka na krávu a rok /.

Pro své pracovníky postavil 48 nových bytových jednotek, 12 rodinných domů typu OKAL a rekonstruoval 7 rodinných domů. Program dalšího rozvoje hospodaření státního statku je náročný, ale odpovídá společenským potřebám rozvoje výroby potravin při zachování krajinného rázu oblasti a životního prostředí.



K r a k o n o š n e s t á r n e

40 let života ve svobodné vlasti prožila i divadelní budova Krakonoš ve Vysokém nad Jizerou. Ke konci druhé světové války se odmlčel čilý kulturní ruch, který po celou dobu okupace pomáhal přežít těžká období českého národa. Přes zákaz provozování divadelních představení se zkoušely a připravovaly inscenace, které se uváděly hned vzápětí po příchodu Rudé armády a osvobození Československa. Ač byla divadelní budova 4. května ráno těžce poškozena pancéřovou pěstí a okna v sále nahrazena prkny, přece se již v květnu slavnostně sehrála "Paní mincmistrová", v červnu "Zpovědník", v září stanice "Gordian". Mollierův "Tartuffe", který se zkoušel ještě za války, se dočkal premiéry později v režii K.J. Bartoníčky, který též vytvořil titulní roli.

Poválečná léta byla plná radostné a činorodé práce. Kromě 8-12 premiér ročně na "velkém" jevišti se často - v létě každý týden - hrálo loutkové divadlo pro děti. Často zkoušely a vystupovaly taneční orchestry mladých pod vedením Jaroslava Hejrala i dechový a smyčcový hudební sbor kapelníka Milouše Vodseďálky.

Hned po válce se divadelní budova opravovala, vyměněna okna v sále a pořízena nová sedadla v hledišti. Prostory se vymalovaly, takže byl tehdy v Krakonoši jeden z nejpeknějších sálů na jilemnickém okrese. Pořádaly se zde i slavné plesy a taneční zábavy. Mladí se konečně mohlo nerušeně radovat ze svobody a taneční hodiny, pořádané v létě roku 1945 měly tolik návštěvníků, že se sestavilo 20 kolon na Českou besedu a ještě se tanečníci střídali. V padesátých letech dochází ke změně kulturních dosavadních zřízení a pěvecko-divadelní jednota Krakonoš přechází pod nového zřizovatele - osvětovou besedu při MNV Vysoké nad Jiz. Počáteční obavy ochotníků se během let změnily v poznatek, že nové vedení je zbavilo finančních starostí o údržbu divadelní budovy, která byla během dalších let postupně opravovaná a vybavovaná. Kromě nových jevištních zařízení - opony, horizontů, reflektorů, bylo instalováno ústřední topení, prkenná podlaha v sále vyměněna za parkety a v roce 1978 střecha dostala plechový kabát. Po vyhoření sokolovny v roce 1963 se sem přestěhovalo i kino, zatím pouze v 16 mm formátu jako náhradní provoz, který existuje ještě dnes. Přesto však navštěvuje kino okolo 8.000 diváků ročně a je potěšující, že to jsou hlavně diváci mladí. Naše město připravuje výborné podmínky, proto je od r. 1971 dějištěm Národní přehlídky vesnických a zemědělských divadelních souborů, které se sjíždějí ze všech krajů republiky. Slavný divadelní říjnový týden prožívá celé Vysoké se sváteční atmosférou. Členové DS Krakonoš se o hosty i návštěvníky pečlivě starají, zároveň však musí svoji vlastní divadelní činnost přizpůsobovat zvýšeným nárokům diváků. Kromě dvou premiér ročně se zaměřují i na estrádní činnost žádanou na různé příležitosti. Pilně zkouší a vystupuje dechovka Větrovanka a taneční hudba JH Sextet, mladí se rádi scházejí v tanečním folklórním kroužku.

Členové souborů však dovedou nejen hrát, zpívat a tančit, ale také přiložit ruku k namáhavému dílu. Letos oslavíme 40. výročí života v míru v nově upraveném kulturním stánku, kde ochotníci splnili svůj závazek a odpracovali při generální opravě elektroinstalace 1.562 brigádnických hodin. Krakonoš je opět čistý, vymalovaný a upravený. Zároveň však čeká na rozšíření svého prostoru, aby byl důstojným kulturním zařízením střediskového města.

Nejcennější co máme

Je dobrým zvykem mezi lidmi přát si navzájem při nejrůznějších příležitostech zdraví. A skutečně, když se jen trochu zamyslíme nad obsahem slova zdraví, nelze si přát nic cennějšího. Přesto každému z nás, někdy i vlastní vinou, občas zdraví neslouží a pak je tady lékař, případně nemocnice. Při slově nemocnice vybavují se nám nejrůznější pocity - strach, smutek, ale i vděčnost ze to, že se nám zdraví vrátilo. Každá nemocnice, tak jako všechny stavby má i svoji historii. Vzpomeňme u příležitosti 40.výročí osvobození naší vlasti od fašismu na historii nemocnice ve Vysokém nad Jizerou.

Vypudována byla nákladem města Vysokého nad Jizerou ve skromnější podobě, než ji známe dnes. Jak bylo obvyklé v té době, stál v čele pracovníků jeden primář, pod jehož vedením se léčilo v nemocnici všechno, nemocní byli přijímáni z města i okolí. Později byl přistavěn i infekční pavilón a působnost nemocnice se rozšířila.

V květnu 1945 plnila svědomitě svůj úkol hlavně v chirurgickém oboru a mnoho raněných našlo zde pomoc. Jeden z nich, sovětský voják soudruh Kulakov - dnes učitel v důchodu - přijel se podívat před dvěma lety na místa, kde se léčil. Srděčně jsme s ním pobesedovali a zavzpomínali na pohnutou dobu bojů a osvobození.

Nemocnice dál plnila svůj úkol až do doby, kdy došlo k přestavbě a sjednocení našeho zdravotnictví. Vývoj a specializace pokročily natolik, že monoprimariáty už nemohly plnit nároky na léčebnou odbornost kladené a byly v 50. letech postupně zrušeny. Byla ustanovena odborná oddělení ve větších nemocnicích v okolí a malá nemocnice ve Vysokém se díky výhodným klimatickým podmínkám, stala útočištěm nemocných, kteří byli stíženi kostní tuberkulózou. Nemocnice dostala infekční charakter a stala se ústavem, na který vděčně vzpomínají stovky vyléčených pacientů. V čele ústavu byl v té době primář MUDr. Petr Putulov.

Takto byl ústav v činnosti až do doby, kdy rozrůstající se okresní město Semily začalo naléhavě potřebovat nový zdroj pitné vody. Řešením byl potok, který pod Vysokým pramení, ale stávající infekční zařízení bylo na závadu. Uvažovalo se o několika alternativách jak ústav využít a jako nejnaléhavější potřeba se ukázala péče o zraněné ruce. Bylo rozhodnuto. Nemocní s kostní tuberkulózou se postupně přestěhovali do Jevíčka.

V uvolněných budovách vysokého ústavu se v říjnu 1972 dali do práce řemeslníci všech profesí, aby provedli přesně naplánovanou a finančně značně nákladnou přestavbu. Zdravotnický personál byl na dobu přestavby zařazen na různá oddělení OÚMZ Semily s tím, že se po přestavbě všichni vrátí. Vzhledem k budoucí dost odlišné náplni práce absolvovaly sestry postupně zaškolení do nového oboru na klinice plastické chirurgie v Praze, takže byly na novou práci připraveny.

Přestavba trvala 3 roky. Provázely ji obvyklé potíže, jaké při takovýchto akcích jsou. Největší starostí se ukázala potřeba stálého soustavného úklidu po řemeslnících a konečný úklid s kompletní přípravou k provozu. Pomocné síly nebyly, proto se toho ujaly zdravotní sestry, které se postupně vracely z jiných pracovišť, aby se celý ústav dal do pořádku. Díky jejich tvrdé a těžké práci, na niž je nutno vzpomenout s úctou, mohl být v listopadu 1975 přijetím prvních pacientů zshájen provoz nového Ústavu pro plastickou a rekonstruktivní chirurgii ruky ve Vysokém nad Jizerou.

178

Nutno vzpomenout i prvního primáře MUDr. Jaroslava Vejválku, CSc. Věnoval ústavu mnoho práce, zaškolil lékaře i zdravotní sestry a ve funkci ředitele ústavu byl od začátku přestavby i jako poradce, a to až do roku 1980. Po jeho odchodu na zasloužený odpočinek převzal funkci ředitele MUDr. Karel Dlabal, pod jehož vedením je ústav dodnes.

V současné době, kdy ústav dovršuje desetileté působení v novém oboru, s vděčností vzpomínáme všech, kteří se jakýmkoliv způsobem přičinili na vzniku, přestavbě a provozu ústavu. Děkujeme všem, kteří v jejich díle pokračují. Doba ukázala, že ústav podobného charakteru je pro naši společnost nanejvýš potřebný. Co může být na světě krásnějšího než zachraňovat lidské ruce k práci pro blaho všech a pro to nejcennější co máme - život v míru.

Uvádíme několik čísel, která dokumentují činnost ústavu. Za deset let trvání ústavu bylo provedeno 7.500 operací, 5.200 menších ambulantních výkonů, asi 70.500 převazů a 65.000 výkonů rehabilitačních. Vyšetřeno okolo 40.000 nových pacientů. Uvedená čísla jsou zaokrouhlená. Ve výhledovém plánu ústavu je jeho rozšíření asi o 25 lůžek, protože současná kapacita 50 lůžek zdaleka nestačí potřebám a zájmu veřejnosti. Trvale narůstá číslo pacientů zaznamenaných k operaci, v současné době asi 500, neúnosně se prodlužuje čekací doba. Celá přístavba bude prováděna za plného provozu, což bude klást vysoké nároky na práci všech zaměstnanců. Je třeba také pomýšlet na kádrové posílení všech kategorií pracovníků a souběžně řešit běžné starosti s ubytováním apod.

I přes určenou spádovou oblast se v nemocnici dnes léčí pacienti prakticky z celé republiky, výjimkou nejsou ani cizozemští. Všem nemocným rádi pomůžeme, ale zdaleka ne všichni si naší práci váží. Uvítali bychom větší kázeň při pobytu v ústavu, jehož prostory i areál kolem se snažíme udržet v bezvadné čistotě. Naše práce přináší pozitivní výsledky a velmi dobrou pověst, kterou ústav má, se budeme snažit udržet.

Z r e d a k č n í h o s t o l u

Chtěli bychom alespoň touto cestou poděkovat všem, kteří přispěli do dnešního čísla Větrníku, aby jeho mimořádné číslo k 40. výročí bylo důstojné i poučné zároveň.

V ě t r n í k

časopis MěstNV Vysoké nad Jiz., odpovědný redaktor ing. J. Grafek, povoleno OK ONV Semily pod č.j. 70/84, vychází 1x za měsíc, příspěvky zasílejte na MěstNV, nevrací se a redakce si vyhrazuje právo jejich úpravy; cena 1,- Kčs.